

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON BADIY AKADEMIYASI HUZURIDAGI
BADIY TA‘LIM YO‘NALISHLARIDA PEDAGOG VA MUTAXASSIS
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH HAMDA ULARNING
MALAKASINI OSHIRISH MARKAZI**

“SAN‘ATSHUNOSLIK (TURLARI BO‘YICHA)” YO‘NALISHI

**“SAN‘ATSHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI”
MODULI BO‘YICHA**

O‘ Q U V – U S L U B I Y M A J M U A

Toshkent 2023

Modulning o‘quv-uslubiy majmuasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2023-yil 25-avgustdagi 391-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan o‘quv dasturi va o‘quv rejasiga muvofiq ishlab chiqilgan.

Tuzuvchi: D.Alimkulova – s.f.f.d (PhD).

Taqrizchilar: N.Kultashova – s.f.f.d (PhD).
T.Axmedov – dotsent.

O‘quv dasturi O‘zBA huzuridagi Markaz Ilmiy-metodik Kengashining qarori bilan tasdiqqa tavsiya qilingan (2023 yil 1-maydagi 2- sonli bayonnoma).

MUNDARIJA

I. ISHCHI DASTUR	3
II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA‘LIM METODLARI.	10
III. NAZARIY MATERIALLAR	17
IV. AMALIY MASHG‘ULOT MATERIALLARI.....	17
V. KEYSLAR BANKI.....	18
VI. MUSTAQIL TA‘LIM MAVZULARI.....	21
VII. GLOSSARIY	23
VIII. ADABIYOTLAR RO‘YXATI.....	Ошибка! Закладка не определена.

I. ISHCHI DASTUR

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan “2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar Strategiyasi”da milliy kadrlarning raqobatbardoshligi va umumjahon amaliyotiga asoslangan oliy ta‘lim milliy tizimining sifati oshishiga, Bolonya jarayoni ishtirokchi mamlakatlari diplomlarini o‘zaro tan olishga, o‘qituvchi va talabalar bilan almashuv dasturlarini amalga oshirishga ko‘maklashuvchi 1999 yil 19-iyundagi Bolonya deklaratsiyasiga qo‘shilish masalasini ko‘rib chiqish belgilab qo‘yilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi”da oliy ta‘lim jarayonlariga raqamli texnologiyalar va zamonaviy o‘qitish usullarni joriy etish, yoshlarni ilmiy faoliyatga keng jalb etish, korrupsiyaga qarshi kurashish, muhandislik-texnik ta‘lim yo‘nalishlarida tahsil olayotgan talabalar ulushini oshirish, kredit-modul tizimini joriy etish, o‘quv rejalarida amaliy ko‘nikmalarni oshirishga qaratilgan mutaxassislik fanlari bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar ulushini oshirish bo‘yicha aniq vazifalar belgilab berilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tasviriy va amaliy san‘at sohasi samaradorligini yanada oshirishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida” 2020-yil 21-apreldagi PQ-4688-son qarori, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Badiiy akademiyasi huzuridagi Badiiy ta‘lim yo‘nalishlarida pedagog va mutaxassis kadrlarni qayta tayyorlash hamda ularning malakasini oshirish markazi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2021-yil 21-iyundagi 385-son qarorida belgilangan ustuvor vazifalar, kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yangi bosqichga olib chiqish, pedagog va mutaxassis kadrlar salohiyatini oshirish va shu orqali talabalarning badiiy estetik didini yuksaltirish kabi muhim vazifalar qo‘yilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2019-yil 8-oktabrdagi Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta‘lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi”ga ko‘ra mamlakatdagi oliy ta‘lim muassasalarining 85 foizi 2030-yilgacha bosqichma-bosqich kredit-modul tizimiga o‘tishi rejalashtirilgan. Bu yaqin yillar davomida mamlakatdagi deyarli barcha oliy ta‘lim muassasalarining kredit-modul tizimida faoliyat yurita boshlashidan darak beradi.

Shuningdek, 2022 – 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasining V bob Ma‘naviy taraqqiyotni ta‘minlash va sohani yangi bosqichga olib chiqish yuzasidan 75-maqсад: Tasviriy va amaliy san‘at hamda

dizayn yo‘nalishlarini rivojlantirish, aholining badiiy-estetik didini yuksaltirish yuzasidan belgilangan vazifalarni amalga oshirish, mamlakatimizning barcha sohalarida islohotlarni amalga oshirish, odamlarning dunyoqarashini o‘zgartirish, yetuk va zamon talabiga javob beradigan mutaxassis kadrlarni tayyorlashni hayotning o‘zi taqozo etmoqda. Respublikada ta‘lim tizimini mustahkamlash, uni zamon talablari bilan uyg‘unlashtirishga katta ahamiyat berilmoqda. Bunda mutaxassis kadrlarni tayyorlash, ta‘lim va tarbiya berish tizimi islohatlar talablari bilan chambarchas bog‘langan bo‘lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Zamon talablariga javob bera oladigan mutaxassis kadrlarni tayyorlash, Davlat talablari asosida ta‘lim va uning barcha tarkibiy tuzilmalarini takomillashtirib borish oldimizda turgan dolzarb masalalardan biridir.

Ushbu dasturda xorijiy davlatlardagi kredit ta‘lim tizimlari, kredit tizimi asosida ta‘lim jarayonlarini tashkil etish va uning sifatini ta‘minlashning innovatsion metodlari, kredit-modul tizimida pedagoglar faoliyati, kredit-modul tizimida o‘quv jarayonining uslubiy ta‘minoti, ta‘lim sohasiga oid qonun hujjatlari va ularning mazmuni, ta‘lim muassasalarida korrupsiyani oldini olish va unga qarshi kurashishning huquqiy va ma‘naviy-ma‘rifiy asoslari, oliy ta‘limning normativ-huquqiy asoslari bayon etilgan.

Bugungi kunda oliy ta‘lim muassasalari tomonidan ta‘lim va tarbiya jarayonlarini tashkil etishda: O‘zbekiston Respublikasining Konstitusiyasi, “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonun, farmonlar, qarorlar hamda Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining buyruqlari kabi normativ hujjatlar qo‘llanilmoqda. Lekin shu kunga qadar ta‘lim va tarbiya jarayonlarini subektlari tomonidan ushbu hujjatlarni amalda qo‘llanilishining nazariy va amaliy jihatlari deyarli o‘rganilmagan. Bu holatlar oliy ta‘lim muassasalarida qo‘llaniladigan oliy ta‘limning normativ-huquqiy asoslarini har tomonlama nazariy va amaliy jihatdan o‘rganish va tahlil etishni dolzarbligidan dalolat beradi.

Modulning maqsadi va vazifalari

Modulning maqsadi: pedagog kadrlarni innovatsion yondoshuvlar asosida o‘kuv-tarbiyaviy jarayonlarni yuksak ilmiy-metodik darajada loyihalashtirish, sohadagi ilg‘or tajribalar, zamonaviy bilim va malakalarni o‘zlashtirish va amaliyotga joriy etishlari uchun zarur bo‘ladigan kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarini takomillashtirish, shuningdek ularning ijodiy faolligini rivojlantirishdan iborat.

Modulning vazifalari:

- “San‘atshunoslik (turlari bo‘yicha)” yo‘nalishida pedagog kadrlarning kasbiy bilim, ko‘nikma, malakalarini takomillashtirish va rivojlantirish;

-mutaxassislik fanlarini o‘qitish jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va xorijiy tillarni samarali tatbiq etilishini ta’minlash;

- “San’atshunoslik (turlari bo‘yicha)” yo‘nalishida qayta tayyorlash va malaka oshirish jarayonlarini fan va ishlab chiqarishdagi innovatsiyalar bilan o‘zaro integratsiyasini ta’minlash.

Modul bo‘yicha tinglovchilarning bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar

“San’atshunoslikning dolzarb masalalari” modulini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:

Tinglovchi:

- san’atshunoslik fanining yetakchi tamoyillarini;
- san’atshunoslik fanini o‘qitishning maqsad va vazifalarini;
- O‘zbekiston san’atshunosligining ilmiy va badiiy an’analari, xususiyatini;
- san’atshunoslikda an’anaviy va zamonaviy san’atlarni o‘rganish masalalarini;
- san’atshunoslik tarmoqlarining o‘ziga xosligi va xususiyatlarini;
- san’atlarning o‘zaro integratsiyasini;
- san’at ta’limida iqtidor tushunchasining mohiyatini;
- respublika oliy ta’lim tizimida xorijiy tajribalarni o‘rganish zaruriyatini;
- jahonda san’atshunoslikni o‘qitishning o‘ziga xosligini;
- sharq mamlakatlarida madaniyat va san’at ta’limini;
- Markaziy Osiyoda san’at ta’limi tajribalari va o‘zaro aloqadorlik masalalarini;
- O‘zbekiston san’atshunoslik fanining o‘ziga xosligi, an’analarning davomiyligi, yangi tendensiyalarning paydo bo‘lishidagi muhit, zaruriyat, istiqbol masalalarini;
- san’atshunoslik fanining asosiy funksiyalarini;
- san’at - jamiyat rivojlanishining muhim omili sifatidaligini;
- san’at turlari va o‘ziga xos ifoda vositalarini ***bilishi*** kerak.

Tinglovchi:

- san’atshunoslikning dolzarb muammolarni xal etish;
- ta’lim sifatining ijobiy o‘zgarishiga xizmat qiluvchi omillarni tahlil qilish;
- xorijiy adabiyotlar tahlili, ta’lim jarayoniga tatdbiq etish;
- O‘zbekiston san’atshunosligida metodologik yangilanishlar mazmunini baholash;
- AQSHda san’at ta’limining yetakchi xususiyatlaridan foydalanish;
- Yevropa mamlakatlarida san’at ta’limi tajribalarini qo‘llash;
- rangtasvir asarlarining yutuq va kamchiliklarini aniq ko‘rsatib berish va ularning tasviriy san’at taraqqiyotida tutgan o‘rni va ahamiyatini aniqlash;

- san'at ta'limidagi zamonaviy yondashuv va usullardan foydalanish **ko'nikmalariga** ega bo'lishi lozim.

- **Tinglovchi:**

- san'atshunoslik fanlariga innovatsion texnologiyalarni amaliyotda qo'llash;
- san'atshunoslik ilmiy tadqiqotlarining yetakchi jihatlarini tahlil qilish;
- integratsion o'qish tajribalaridan foydalanish;
- san'at ta'limida individual va differensial o'qitish tajribasini taxlil etish;
- san'atshunoslik yo'nalishlarining shakllanishi va taraqqiyot yo'lini baholash;
- san'atda milliylik va integratsion jarayonlarni tahlil qilish **malakalariga** ega bo'lishi lozim.

- **Tinglovchi:**

- mashg'ulotlarni ilg'or pedagogik hamda zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etish va boshqarish;
- xorij san'at ta'limining zamonaviy uslub va usullarini ta'lim tizimida qo'llash;
- san'at ta'limidagi zamonaviy yondashuv va usullarini qo'llash;
- san'atshunoslikda ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish kompetensiyalariga ega bo'lishi lozim.

Modulni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar

“San'atshunoslikning dolzarb masalalari” moduli ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar shaklida olib boriladi.

Kursni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi, shuningdek, ma'ruza darslarida zamonaviy kompyuter texnologiyalari yordamida taqdimot va elektron-didaktik texnologiyalarni;

- o'tkaziladigan amaliy mashg'ulotlarda ustaxonalar, sohaga oid muassasalar va soha mutaxassislarining ijodiy ustaxonalarida tashkil etilishi, badiiy ta'limning muhim ta'lim metodlarini qo'llash nazarda tutiladi.

Modulning o'quv rejadagi boshqa modullar bilan bog'liqligi va uzviyligi

“San'atshunoslikning dolzarb masalalari” moduli bo'yicha mashg'ulotlar o'quv rejasidagi “Raqamli universitet” modeli va oliy ta'lim jarayonini boshqarishning axborot tizimlari”, “Ta'lim menejerining innovatsion kompetentligi” kabi modullar bilan uzviy aloqadorlikda olib boriladi.

Modulning oliy ta'limdagi o'rni

Modulni o'zlashtirish orqali tinglovchilar badiiy ta'limning ta'lim va tarbiya jarayonlarini o'rganish, ularni tahlil etish, amalda qo'llash va baholashga doir kasbiy kompetentlikka ega bo'ladilar.

MODUL BO‘YICHA SOATLAR TAQSIMOTI

№	Modul mavzulari	Auditoriya o‘quv yuklamasi		
		Jami	Nazariy	Amaliy mashg‘ulot
1.	San‘at tarixi metodologiyasi kontekstida fanlararo yondashuv	2	2	
2.	Zamonaviy badiiy jarayonni yortishida san‘atshunoslikdagi asosiy yondashuvlar	2	2	
3.	Zamonaviy san‘atshunoslikda fanlararo yondashuvning ahamiyati	2		2
4.	San‘at tarixida jamiyatshunoslikka oid tushuncha, metod va usullarning qo‘llanilishi	4		4
5.	Zamonaviy san‘at tarixi va nazariyasida tarixiy metodlar.	4		4
Jami:		14	4	10

NAZARIY MASHG‘ULOTLAR MAZMUNI

1-mavzu. San‘at tarixi metodologiyasi kontekstida fanlararo yondashuv (2 soat)

Fanning manbashunosligi. Fanlararo yondashuv tushunchasi. San‘atshunoslik nazariy fan sifatida, uning san‘at tarixi va badiiy tanqid bilan bog‘liqligi. Fanni o‘rganishdagi ilmiy muammolar, asosiy usul va yondashuvlar. Zamonaviy san‘at tarixi va nazariyasida fanlararo yondashuv. San‘atshunoslikda o‘zaro yaqin ilmlardagi prinsip va metodlarni dolzarblashtirish. San‘at asarining yaralishi jarayoni fanlararo yondashuv asosi sifatida o‘rganiladi

2-mavzu. Zamonaviy badiiy jarayonni yortishida san‘atshunoslikdagi asosiy yondashuvlar (2 soat)

San‘atshunoslikda qo‘llaniladigan asosiy metodologiyalar.

- tarixiy nazariy;
- tarixiy-solishtirma;
- tipologik;
- solishtirma-tipologik;
- sotsiologik (ijtimoiy) metod.

Metodlar xarakteristikasi - tahliliy, femenologik, ikonologik metod, tarixiy-nazariy, qiyosiy-nazariy, germenektika, qiyosiy-tipologik, ijtimoiy, aksiologik, kompleksli usullar. Metodologik usullarni qo'llash tarzlari va sohalari. San'atshunoslikda o'zaro yaqin fanlar nuqtai nazar va metodlarini qo'llashning dolzarbligi, ushbu muammo bo'yicha tortishuvlar. Zamonaviy badiiy jarayonni yoritishda asosiy metodologik yondashuvlar. Ularning turlari va tavsifi. Zamonaviy san'atshunoslik amaliyotidagi materiallarning tahlili

AMALIY MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

Zamonaviy san'atshunoslikda fanlararo yondashuvning ahamiyati

(2 soat)

San'atshunoslikdagi metodlarning yangilanishida G'arb falsafasi va madaniyatshunoslikning roli. Madaniyatshunoslar E.Baller, N.Konrad, YE.Zavadskaya, T.Grigoryeva ishlari – D.Lixachev, M.Jirmunskiy, A.Bushmin, G.Gachev, A.Bursovlarining ilmiy qarashlari va asarlari. Zamonaviy san'at xarakteri, uning yangidan-yangi tizimlari bilan aloqadorlikda san'atshunoslikning falsafiylashuvi. San'atshunoslikni falsafalashtirishning zamonaviy san'at xususiyatlari

2-mavzu. San'at tarixida jamiyatshunoslikka oid tushuncha, metod va usullarning qo'llanilishi

(4 soat)

Zamonaviy san'at tarixi va nazariyasida jamiyatshunoslik. San'atning ijtimoiy hayot bilan aloqasi. San'atda jamiyatshunoslikka oid masalalarning paydo bo'lishi (A. Mikiyels). San'at va tamaddun (Shpengler, Toynbi, Veber). San'at sotsiologiyasining Frankfurt maktabi. San'atning ijtimoiy vazifalari. Badiiy jarayonlarni total tadqiq etish. San'at asarlari funksiyalarining shakllari. Badiiy muhit. Rassomlar va ularning homiylari. San'at va jamiyat: konsepsiyalar (Adorno, Rida, Burdye, Benyamina).

3-mavzu. Zamonaviy san'at tarixi va nazariyasida tarixiy metodlar.

(4 soat)

San'at va tarix. Zamonaviy san'at tarixi va nazariyasida istorizm, tarixiylik metodi. Tarixiy rivojlanishda san'at fenomenlari. Qiyosiy xarakteristikalar. Umumsan'at tarixi konsepsiyasi. Komparativistika va san'atshunoslik (Teylor, Malinovskiy konsepsiyalari). San'atshunoslikda tarixiy-genetik metod. Evolyusionizm metodi.

«Iskusstvometriya». San'atshunoslikda aniq fanlarning qo'llanilishi tarixi. San'at tarixi va nazariyasida «aniq /noaniq», «asosli /asossiz»lik oppozitsiyasi. Zamonaviy madaniyatda «san'at zaboni» va «matematika tili». Levi-Strossning tadqiqotlari. I. Mol «Informatsiya va estetik his etish nazariyasi. San'atda kontent-analiz.

II. MODULNI O‘QITISHDA FOYDALANILADIGAN INTREFAOL TA’LIM METODLARI.

“Aqliy hujum” metodi

Aqliy hujum usuli

Aqliy hujum (breynstroming - aqlar to‘zoni) – amaliy yoki ilmiy muammolar yechish g‘oyasini javoaviy yuzaga keltirish.

Aqliy hujum va masalani yechish bosqichlari

1. Mustaqil fikrlang xayolingizga kelgan barcha g‘oya, fikrlarni qog‘ozga yozing.
2. Barcha g‘oya va fikrlarni yozing, agar ular takrorlanayotgan bo‘lsa, maxsus belgi qo‘ying.
3. G‘oyalarni baholang.
4. Eng maqbul g‘ova guruh g‘ovasi sifatida shakllantiradi.
5. ...sh

“SWOT-tahlil” metodi.

M...ni tahlil qilish, ta... bilimlarni mustahkamlash, takrorlash, baholashga, mustaqil, tanqidiy fikrlashni, nostandart tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

S – (strength)

• kuchli tomonlari

W – (weakness)

• zaif, kuchsiz tomonlari

O – (opportunity)

• imkoniyatlari

T – (threat)

• tўsiqlar

Namuna: Rassom ijodkorlar uchun SWOT tahlilini ushbu jadvalga tushiring.

S	Rassom kim ? Badiiy asar yaratuvchi.	Rassom bu tinmay izlanuvchi ijodkor inson
W	Umumbashariy ahamiyatga ega bo‘lgan rassomlar.	Zamonaviy yunalishda ijod etayotgan taniqli rassom

		A.Nuridinov asarlarida sevgi, oila, sadoqatlik, tarbiya va jamiyatdagi falsafiy tamoyillar asosida ijod etayotgan ijokorlardandir
O	Rassomlar chiziqlar, shakllar, ranglar, tasviriy san'at vositalari yordamida badiy obrazli asar yarata oladigan insonlar. (ichki)	Ular tasviriy san'at vositalardan, chiziqlar, shakllar, tasviriy san'at vositalari bilan tasvir orqali o'z g'oyasini, fikrini bayon eta oladilar.
T	To'siqlar (tashqi)	Rassomlarga erkinlik bo'lmasa chiziqlar, shakllar, tasviriy san'at vositalari bilan o'z asarlarida tasvir orqali bayon eta olmaydilar.

“Baliq skeleti”

Natyurmort kompozitsiyasini “Baliq skeleti” chizmasi Bir qator muammolarni tasvirlash va uni yechish imkonini beradi. Tizimli fikrlash, tuzilmaga keltirish, tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. 4

Мисол: “Рассом ижодкорлар” мавзусидаги матн.

Биламиз. Билишни иштаймиз? Билиб олдик. (БББ)

Bilamiz	Bilishni istaymiz	Bilib oldik
1.Rassom yangi g‘oyada asar yaratadigan inson.	1.Xar bir izlanuvchi insonni rassom deb atash mumkinmi?	Ilmiy amaliy izlanishlarni olib boruvchi, yangi usul va vositalarni qo‘llay oladigan insonni rassom deymiz.
2.Rassomlar tasviriy vositalardan, chiziqdar shakllar, vositalarni o‘z asarlarida tasvir orqali bayon eta oladigan insonlar. Ma’naviy estetik tarbiyalovchi	2.Dunyodagi g‘oyaviy kompozitsilarni tasvirla oladigan rassomlar qatoriga kimlarni kiritsa bo‘ladi.	R.Ahmedov tasvirlagan asarlar hozirgi rassomlar uchun amaliy metodik o‘quv jarayonidagi rivojlanishida foydalanilmoqda.
3.Rassomlar asarida insonnlarni ma’naviy-ma’rifiy estetik tarbiyalovchi insonlardir.	3.Rassom bo‘lish uchun nima qilish kerak?	O‘ral Tansiqboyev manzaralarini butun o‘zbekistondagina emas balki yevropa davlatlrida xam maroq bilan tomosha qiladilar.
4.Rassom bu tinmay izlanuvchi inson	4.Ijodiy asarlarni tasvirlashni payoni bormi?	Abdulhaq Abdullayev portret janrida ijod etgan taniqli rassomlardandur.
5.Umumbashariy ahamiyatga ega bo‘lgan rassomlar.	5.Kompyuterda ijodiy asar yaratsa bo‘ladimi ?	Zamonaviy yunalishda ijod etayotgan taniqli rassom A.Nuridinov asarlarida sevgi, oila, sadoqatlik, tarbiya va jamiyatdagi falsafiy tamoyillar asosida ijod etayotgan ijokorlardandir.
6.O‘zbekistonlik rassomlar	O‘zbekistonda taniqli metodik qo‘llanmalar, uslubiy qo‘llanmalar ustida ishlab kelayotgan taniqli rassom va pedagoglardan kimlarni bilasiz?	O‘zbekistonda taniqli metodik qo‘llanmalar, uslubiy qo‘llanmalar ustida ishlab kelayotgan taniqli rassom va pedagoglardan: B.Boymetov,M.Nabiyev, O.Egamov, R.Xudayberganov, R.Djalilova

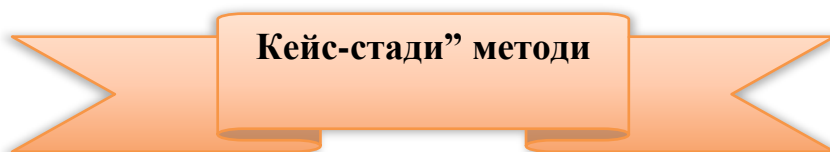
Интерьерда натюрмортни акс этириш

xonani ichki ko‘rinishini perespektivada aks etiriladi. Tasviriy san‘at janrlaridan: natyurmort, portret, tarixiy, maishi animal ko‘rinishlarda fon vazifasini o‘taydi.

Intererda uyni eshik derazalarning shakli, hajmi, devor va shift, polni bezagi va uy jihozlarining bezagi tasviri orqali qaysi davrga mansubligini bilib olishimiz mumkin. Interer - ichki me‘moriy muxit xolati orqali xonadon sohibasining didi haqida yoki zavod sexning jihozlanishiga qarab ilmiy, taraqqiyot holati haqida xulosa chiqarish mumkin. Intererda natyurmortni perespektivada aks etirish, tasvirlash jarayonlari ko‘rsatilgan.

Interer, kompozitsiyasi mavzusidatasviriy san‘at o‘qitishning zamonaviy texnologiyasini qo‘llash.

«**Keys-stadi**» - inglizcha so‘z bo‘lib, («case» – aniq vaziyat, hodisa, «stadi» – o‘rganmoq, tahlil qilmoq) aniq vaziyatlarni o‘rganish, tahlil qilish asosida o‘qitishni amalga oshirishga qaratilgan metod hisoblanadi. Mazkur metod dastlab 1921 yil Garvard universitetida amaliy vaziyatlardan iqtisodiy boshqaruv fanlarini o‘rganishda foydalanish tartibida qo‘llanilgan. Keysda ochiq axborotlardan yoki aniq voqea-hodisadan vaziyat sifatida tahlil uchun foydalanish mumkin. Keys harakatlari o‘z ichiga quyidagilarni qamrab oladi: Kim? (Who), Qachon? (When), Qayerda? (Where), Nima uchun? (Why), Qanday? Qanaqa? (How), Nima-natija? (What).

“Keys metodi” ni amalga oshirish bosqichlari

Ish bosqichlari	Faoliyat shakli va mazmuni
1-bosqich: Keys va uning axborot ta‘minoti bilan tanishtirish	✓ yakka tartibdagi audio-vizual ish; ✓ keys bilan tanishish(matnli, audio yoki media shaklda); ✓ axborotni umumlashtirish; ✓ axborot tahlili; ✓ muammolarni aniqlash
2-bosqich: Keysni aniqlashtirish va o‘quv topshirig‘ni belgilash	✓ individual va guruhda ishlash; ✓ muammolarni dolzarblik iyerarxiyasini aniqlash; ✓ asosiy muammoli vaziyatni belgilash
3-bosqich: Keysdagi asosiy muammoni tahlil etish orqali o‘quv topshirig‘ining yechimini izlash, hal etish yo‘llarini ishlab chiqish	✓ individual va guruhda ishlash; ✓ muqobil yechim yo‘llarini ishlab chiqish; ✓ har bir yechimning imkoniyatlari va to‘siqlarni tahlil qilish; ✓ muqobil yechimlarni tanlash

4-bosqich: Keys yechimini yechimini shakllantirish va asoslash, taqdimot.	✓ yakka va guruhda ishlash; ✓ muqobil variantlarni amalda qo'llash imkoniyatlarini asoslash; ✓ ijodiy-loyiha taqdimotini tayyorlash; ✓ yakuniy xulosa va vaziyat yechimining amaliy aspektlarini yoritish

“Insert” metodi.

Metodning maqsadi: Mazkur metod tinglovchilarda yangi axborotlar tizimini qabul qilish va bilimlarni o'zlashtirilishini yengillashtirish maqsadida qo'llaniladi, shuningdek, bu metod tinglovchilar uchun xotira mashqi vazifasini ham o'taydi.

Metodni amalga oshirish tartibi:

- o'qituvchi mashg'ulotga qadar mavzuning asosiy tushunchalari mazmuni yoritilgan input-matnni tarqatma yoki taqdimot ko'rinishida tayyorlaydi;
- “Tasviriy san’at” bo'yicha yangi mavzu mohiyatini yorituvchi matn ta'lim oluvchilarga tarqatiladi yoki taqdimot ko'rinishida namoyish etiladi;
- ta'lim oluvchilar individual tarzda matn bilan tanishib chiqib, rangtasvir bo'yicha o'z shaxsiy qarashlarini maxsus belgilar orqali ifodalaydilar. Matn bilan ishlashda tinglovchilar yoki qatnashchilarga quyidagi maxsus belgilardan foydalanish tavsiya etiladi:

Belgilar	1-matn	2-matn	3-matn
“V” – tanish ma'lumot.			
“?” – mazkur ma'lumotni tushunmadim, izoh kerak.			
“+” bu ma'lumot men uchun yangilik.			
“– ” bu fikr yoki mazkur ma'lumotga qarshiman?			

Belgilangan vaqt yakunlangach, ta'lim oluvchilar uchun notanish va tushunarsiz bo'lgan ma'lumotlar professor - o'qituvchi tomonidan tahlil qilinib, izohlanadi, ularning mohiyati to'liq yoritiladi. Savollarga javob beriladi va mashg'ulot yakunlanadi.

“Brifing” - (ing. Briefing - qisqa) Rangtasvir bo‘yicha biror – bir masala yoki savolning muhokamasiga bag‘ishlangan qisqa press - konferensiya.

O‘tkazish bosqichlari:

1. Тақдимот қисми.

2. Муҳокама жараёни
(савол-жавоблар асосида).

Brifing turlarini o‘tkazish mumkin. Shuningdek, biror bir asar chizmasidan oldin bir shakl sifatida oldin chizilgan bir asar masalan: “Monaliza” portretini olaylik tinglovchilar bilan birga shu asar qachon va kim tomonidan yaratilganligi muhokama qilinadi va boshqa rassomlarni chizgan portretitahlil qilinadi. Talabalar yoki tinglovchilar tomonidan yaratilgan yangi asar taqdimoti o‘tkaziladi.

“Portfolio” metodi.

“Portfolio” – (ital. Portfolio - portfel, ingl. hujjatlar uchun papka) ta’limiy va kasbiy faoliyat natijalarini autentik baholashga xizmat qiluvchi zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan hisoblanadi. Portfolio mutaxassisning saralangan o‘quv - metodik ishlari, kasbiy yutuqlari yig‘indisi sifatida aks etadi. Jumladan, har bir tinglovchilarning modul yuzasidan o‘zlashtirish natijasini elektron portfoliolar orqali tekshirish mumkin bo‘ladi. Oliy ta’lim muassasalarida portfolioning quyidagi turlari mavjud:

Faoliyat turi	Ish shakli	
	Individual	Guruhiy
Ta'limiy faoliyat	Talabalar portfoliosi, bitiruvchi, doktorant, tinglovchi portfoliosi va boshq.	Talabalar guruhi, tinglovchilar guruhi portfoliosi va boshq.
Pedagogik faoliyat	O'qituvchi portfoliosi, rahbar xodim portfoliosi	Kafedra, fakultet, markaz, OTM portfoliosi va boshq.

Har bir tinglovchi kurs mobaynida o'zining shaxsiy portfoliosini kiritib boradilar.

III. NAZARIY MATERIALLAR

**1-mavzu. San'at tarixi metodologiyasi kontekstida fanlararo yondashuv
(2 soat)**

**2-mavzu. Zamonaviy badiiy jarayonni yortishida san'atshunoslikdagi asosiy
yondashuvlar
(2 soat)**

IV. AMALIY MASHG'ULOT MATERIALLARI

**1-mavzu. Zamonaviy san'atshunoslikda fanlararo yondashuvning ahamiyati
(2 soat)**

**2-mavzu. San'at tarixida jamiyatshunoslikka oid tushuncha, metod va
usullarning qo'llanilishi
(4 soat)**

**3-mavzu. Zamonaviy san'at tarixi va nazariyasida tarixiy metodlar.
(4 soat)**

V. KEYSLAR BANKI

Keys.

Dizaynerlarni dizayn nazariyasi asoslari, perespektiva, yorug‘lar, yarim soyalar, reflekslar va soyalar nazariyasi hamda chizmatasvirning texnika va texnologiyasi haqida tanishtirib borish;

Milliy natyurmortni tasviriy san‘at o‘qitishning zamonaviy texnologiyasini qo‘llanilishini tushuntirish;

3. Kelajakdagi mustaqil ishlar asosini yaratish uchun Dizaynerlarga amaliy mashg‘ulotlar asosida zaruriy bilimlarni berish.

Кейсни бажариш босқчилари ва топшириқлар:

- Кейсдаги муаммони келтириб чиқарган асосий сабабларни белгиланг(индивидуал ва кичик гуруҳда).
- Dizaynerlarga амалий машғулотлар асосида зарурий билимларни бериш.

Dizayn turlari va sohalarini rivojlantirish metodikasi dasturi:

1. Tinglovchiga tasvirlanayotgan buyumlarning tekislik va kengliklariga tushayotgan yorug‘liklar va ulardagi tuslarning xususiyatlarini bir-biriga aloqadorligini hisobga olishni tushuntirish;

2. Dizaynerlarni chizmatasvir nazariyasi asoslari, perespektiva, yorug‘lar, yarim soyalar, reflekslar va soyalar nazariyasi hamda chizmatasvirning texnika va texnologiyasi haqida tanishtirib borish;

3. Kelajakdagi mustaqil ishlar asosini yaratish uchun Dizaynerlarga amaliy mashg‘ulotlar asosida zaruriy bilimlarni berish.

Mashg‘ulot paytida:

Tinglovchi va talabalarining asosiy va yuqori amaliy bilimlardan qoniqish hosil qilishlari uchun o‘quv ustaxonasi kerakli yorug‘lik va chizmatasvirda qo‘llaniladigan zarur jihozlar bilan ta‘minlanishi kerak.

Ishlatiladigan ashyolar;

har xil yumshoqlikdagi oddiy grafitli qalamlar, ko‘mir, sous, sagina. planshet, qog‘oz, o‘chirgich.

chizmatasvir ishlash uchun dastgoh (molbert).

TOIFALASH JADVALI VA KONSEPTUAL JADVALINI - guruhlarga qo‘llash, o‘rganilayotgan hodisa, tushuncha, fikrlarni ikki va undan ortiq jihatlarini bo‘yicha taqqoslashni ta‘minlaydi. Tizimli fikrlash, ma‘lumotlarni tuzilmaga keltirish, tizimlashtirish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

TOIFALASH JADVALI VA KONSEPTUAL JADVAL.

1-guruh

Interer, kompozitsiyasi mavzusida ishlash zamonaviy pedagogik texnologiyalarni izohlang.

2-guruh

Interer kompozitsiyasi mavzusida ishlash zamonaviy pedagogik texnologiyalarda tasvirlash.

TOIFALASH JADVALI

Perespektiva turlari.		
Chiziqli perespektiva	Fazoviy perespektiva	Perespektivada tasvirni o‘zlashtirish:
Giometrik qurilish uslubida	Tasviriy san’at tur va janr, asarlarida kuzatuvchidan uzoqlashgan sari havo muxiti ta’sirida tus va ranglarni o‘zlashtirishni o‘rganadi.	Ufq chizig‘i, kesishish nuqtasi, kartina tekisligi, ko‘rish nuqtasi, ko‘rish maydoni

KONSEPTUAL JADVAL

Interer, kompozitsiyasi mavzusida ishlash	Intererda, toifalar, ajralib turadigan belgilar va shu kabilar	
	Pedagogik vazifa	Amalga oshiriladigan ishlar
Interer, kompozitsiyada to‘g‘ri ko‘rish idrokini rivojlantirish	Intererda rang, shakllar va miqdor, o‘lchamni bilish	Xonadagi ichki ko‘rinishni to‘g‘ri topish, Interer, kompozitsiyasida ishlash noto‘g‘ri joylashgan buyumlarni aniqlash, xonadagi buyumlarni yetmagan elementlarini tasvirlash.
Ko‘rish xotirasi hajmini kengaytirish va uni aniqlashtirish	Xonadagi buyumlarni shakllarni eslab qolish	Stolga 5-6 ta intererni tasviri asosida rasmlar qo‘yiladi, buni talabalar eslab qolishlari kerak, so‘ng rasmlardan biri olib qo‘yiladi talabalar rasmlarni qayta ko‘rib, qaysi rasm yo‘qligini topishlari kerak.

Fazoviy tasavvurlarni shakllantirish	O'ng,chap, yon, orqa, old, baland, past kabi fazoviy mo'ljal olish	Perespektivada chap tomonida qanday predmetlar borlig'ni ko'rsatishni taklif etish: xonani derazalari qaysi tomoningda turibdi,eshik, shkaf qaysi tomonida turibdi, stol va stullarni joylanishini tekshiring.
Ko'rish analizi va sintezini rivojlantirish	Tasvirlashda intererni elementlarini ko'rib analizi va sintezini rivojlantirish va tasvirlash	Ko'rsatilgan intererda peres pektivani chizilgan loyxada ko'rsating, - Xonani ichki jixozlanishini ko'rsating.

Tavsiya qilinayotgan tasvirlar o'zbek xalq amaliy bezak san'ati bilan mo'jaz rangtasvir – miniatyura san'atining uyg'unlashuviga oydinlik kiritadi

VI. MUSTAQIL TA'LIM MAVZULARI

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'lim tegishli o'quv moduli bo'yicha ishlab chiqilgan topshiriqlar asosida tashkil etiladi va uning natijasida tinglovchilar bitiruv ishi dirasida referat yoki kurs ishini tayyorlaydi.

Mustaqil ish talablari har bir tinglovchi o'zi tanlagan rassom ijodi yoki badiiy asar taqdimotini tayyorlaydi.

Mustaqil ish taqdimoti quyidagi tarkibiy qismlardan iborat bo'ladi:

- Sarvaraq;
- annotatsiya;
- mundarija;
- asosiy qism: nazariy tahlil;
- illyustratsiyalar ilovasi;
- xulosa;
- glossariy;
- adabiyotlar ro'yxati.

Keyslar banki;

Boshqa materiallar (fanni o'zlashtirishga yordam beruvchi qo'shimcha materiallar: elektron ta'lim resurslari, ma'ruza matni, glossariy, test, krossvord va boshq.)

Shuningdek, mustaqil ta'lim jarayonida tinglovchi kasbiy faoliyati natijalarini va talabalar uchun yaratilgan o'quv-metodik resurslarini "Elektron potrfolio" tizimiga kiritib borishi lozim.

Mustaqil ish mavzulari

Kompyuter grafikasi haqida ma'lumot.

Reklama plakati eskizini tayyorlash.

Kompyuter grafikasi va uning asosiy vazifalari.

Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.

Kompyuter grafikasining qo'llash imkoniyatlari.

Reklama plakati eskizini tayyorlash.

Kompyuter grafikasi kursiga qo'yiladigan asosiy talablar.

Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.

Kompyuter grafikasining texnik vositalari.

Reklama plakati eskizini tayyorlash.

Kompyuter grafikasida qo'llaniladigan grafik dasturlar haqida ma'lumot.

Reklama plakati eskizini tayyorlash.

Windows amaliyot tizimidagi grafik muharrir.

Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.

Corel Draw grafik dasturi paketi. Uning grafik va servis imkoniyatlari.

Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Adobe Photoshop grafik dasturi paketi. Uning grafik va servis imkoniyatlari.
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Auto CAD grafik muharriri.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Grafik muharrirlarda chizma, rasmlarni tahrirlash va printer qurilmasi yordamida chop qilishni o‘rganish.
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Kompyuter grafikasining turlari.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Kompyuter grafikasi qanday fan ?
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Kompyuter grafikasidan foydalanish.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Grafik chiqarish qurilmalari.
Badiiy vositalar tekst modellari va palitruga qo‘shimcha effektlar, tasvirlarni yaratish va chiqarish haqida ma’lumot.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Kompyuter grafikasining qanday turlari mavjud?
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Tasvirlar animatsiyasi haqida ma’lumot.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Taqdimotlar va uni yaratish usullari.
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Kompyuter grafikasining rivojlanish bosqichlari.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Kompyuter grafikasining fanlar bilan aloqasi.
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Kompyuter grafikasining hayotga tatbig‘i.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Dizayn san’atida zamonaviy reklamaning o‘rni.
Dizayn texnologiyasi, asbob-uskunalar, materiallar va ulardan foydalanish.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.
Badiiy loyihalashda zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash.
Reklama plakati eskizini tayyorlash.
Belgi va ramziy belgilarning kelib chiqish tarixi, ularning turlari.
Belgi va ramziy belgilar kompozitsiyasi loyihasini yaratish.

VII. GLOSSARIY

ГЛОССАРИЙ

- Абстракция** –мавҳум шакл ва чизиқлардан иборат тасвирий санъат асари
- Авантитул** –титулдан олдинги бет
- Абриса** - ташқи кўриниш, хомаки режа
- Автографский** - тошбосма учун махсус қоғоз тури (корнпапир)
- Автолитография** - муаллифлик тошбосма асари
- Акватинта** - офортнинг бир тури бўлиб, махсус рух тахтачадаги чизма шаклларни соя фарқларга ажратиб ишлаш
- Аккомпанемент** – жўрлик
- Натюрморт** – жонсиз буюмлар тасвири
- Образ** – асар руҳиятини очиш, сиймо, тимсол
- Орнамент** - -нақшли безак
- Офорт** – мис, рух пластинкаларга тасвир туширилиб, махсус асбобларда чизилади, кислотада ишлов берилиб, сўнгра босма усулда нусха олиш
- Офсет** – босма формадан резина мосламага кўчириб, ундан қоғозга босиш усули
- Палитра** – бўёқларни аралаштириш учун ясалган махсус таглик
- Акцент** – асар яратишда керакли жойларга урғу бериш
- Архитектоника** – китоб элементларининг жойлаштириш қурилмаси
- Асфальту** - битум ва минерал моддалар аралашмасидан иборат таббий ва сунъий масса, қоришма
- Афиша** - томоша ҳақида эълон
- Биговка**– тайёр босма маҳсулотини буклаш жойидаги ботик чизиқ
- Блик** - Ёруғлик нури энг кўп акс этган ялтироқ жой
- Буквица** – матн бошланишидаги нақшли бош ҳарф
- Форзац** – китоб варақларини муқова билан бириктириб турадиган қоғоз ёки латта
- Форма** – шакл
- Форма** – қолип

Формат – ўлчам

Форэскиз – хомаки нусхадан олдинги бирламчи чизгилар

Фрагмент – асарнинг кичик бир лавҳаси

Фронтиспис – титул ёнига жойлаштирилган расм ва китобнинг асосий мазмунининг тасвири

Характер - феъл, ахлоқ, хулқ-тасвирий санъатда моделнинг ички ва ташқи қолатини ўзига хослигини белгилайди

VIII. FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari:

1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O'zbekiston”, 2017. – 488 b.
2. Mirziyoyev SH.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. – T.: “O'zbekiston”, 2017. – 592 b.
3. Mirziyoyev SH.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. –T.: “O'zbekiston”, 2018. – 507 b.
4. Mirziyoyev SH.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild.– T.: “O'zbekiston”, 2019. – 400 b.
5. Mirziyoyev SH.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O'zbekiston”, 2020. – 400 b.

II. Normativ-huquqiy hujjatlar:

6. O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrda qabul qilingan “Ta'lim to'g'risida”gi O'RQ-637-sonli Qonuni.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevral “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi 4947-sonli Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentabr “2019-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5544-sonli Farmoni.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 may “O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-5729-son Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 avgust “Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida”gi PF-5789-sonli Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktabr “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5847-sonli Farmoni.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020 yil 25 yanvardagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi.
13. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi “Oliy ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida”gi 343-sonli Qarori.
14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2015 yil 10 yanvardagi “Oliy ta'limning Davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida”gi 2001 yil 16

avgustdagi “343-sonli qaroriga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 3-sonli qarori.

III. Maxsus adabiyotlar:

1. Асекретов О.К., Борисов Б.А., Бугакова Н.Ю. и др. Современные образовательные технологии: педагогика и психология: монография. – Новосибирск: Издательство СРНС, 2015. – 318 с. <http://science.vvsu.ru/files/5040BC65-273B-44BB-98C4-CB5092BE4460.pdf>.
2. Avdeyva L. O‘zbek milliy raqsi tarixidan. - T.: Mukarrama Turgunboeva nomidagi “O‘zbek raqs” milliy raqs birlashmasi, 2001.- 204b.
3. Belogurov A.Yu. Modernizatsiya protsessi podgotovki pedagoga v kontekste innovatsionnogo razvitiya obshchestva: Monografiya. — M.: MAKS Press, 2016. — 116 s. ISBN 978-5-317-05412-0.
4. Gulobod Qudratulloh qizi, R.Ishmuhammedov, M.Normuhammedova. An’anaviy va noan’anaviy ta’lim. – Samarqand: “Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi” nashriyoti, 2019. 312 b.
5. Ibraymov A.Ye. Masofaviy o‘qitishning didaktik tizimi. metodik qo‘llanma/tuzuvchi. A.Ye. Ibraymov. – T.: “Lesson press”, 2020. 112 b.
6. Ishmuhammedov R.J., M.Mirsoliyeva. O‘quv jarayonida innovatsion ta’lim texnologiyalari. – T.: “Fan va texnologiya”, 2014. 60 b.
7. Qodirov M. “Tomosha san’atlari o‘tmishda va bugun” - T: “Mumtoz so‘z”, 2011. - 528 b.
8. Muslimov N.A va boshqalar. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. O‘quv-metodik qo‘llanma. – T.: “Sano-standart”, 2015. – 208 b.
9. Obrazovaniye v sifrovuyu epoxu: monografiya / N. Yu. Ignatova ; M-vo obrazovaniya i nauki RF ; – Nijniy Tagil: NTI (filial) UrFU, 2017. – 128 s. http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/54216/1/978-5-9544-0083-0_2017.pdf.
10. Oliy ta’lim tizimini raqamli avlodga moslashtirish konsepsiyasi. Yevropa Ittifoqi Erasmus+ dasturining ko‘magida. https://hiedtec.ecs.uniruse.bg/pimages/34/3_UZBEKISTAN-CONCEPT-UZ.pdf.
11. Sayfullayev B. Tomosha san’ati tarixi va nazariyasi. – T: “Fan va texnologiya”, 2014. - 152 b.
12. Usmonov B.Sh., Habibullayev R.A. Oliy o‘quv yurtlarida o‘quv jarayonini kredit-modul tizimida tashkil qilish. O‘quv qo‘llanma. -T.: “Tafakkur” nashriyoti, 2020y. 120 bet.
13. Chaplin Charlz Spenser. O sebe i svoem tvorchestve. M.: Iskusstvo. T. 1 - 1990.350 s.
14. Fayziyev X. Ovozsiz kinematografidagi operatorlik san’ati tarixidan. T., 2008. – 180 b.

15. Freylix Teoriya kino: ot Eyzenshteyna do Tarkovskogo. M.: Iskusstvo, TPO-1992, "Istoki", -351 s.
16. O'ngboyeva B.O'. O'zbekistonda 1920-1956-yillarda kino va teatr san'ati tarixi. Diss avtoreferati. –T., 2018. –55 b.
17. Yurenev R. Kratkaya istoriya kinoiskusstva. - M.:Akademiya, 2000.- 288 s.
18. Andrew Paquette. An Introduction to Computer Graphics for Artists.- Springer Publishing Company, Incorporated, USA 2013.
19. Agel H. L'espace cinématographique. Paris, ed. J.-P.Delarge-ed. Universitaires, 1978,219 p.
20. Basic Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, UNESCO, Paris, 2014-y.
21. Benjamin Grosbayne. "Techniques of modern Orchestral Conducting". Harvard University Press. USA, 2011-y.
22. David Spencer "Gateway", Students book, Macmillan 2012.
23. English for Specific Purposes. All Oxford editions. 2010, 204.
24. Lindsay Clandfield and Kate Pickering "Global", B2, Macmillan. 2013. 175.
25. Mitchell. H.Q. , Marileni Malkogianni "PIONEER", B1, B2, MM Publiciations. 2015. 191.
26. Mitchell. H.Q. "Traveller" B1, B2, MM Publiciations. 2015. 183.
27. Raymond Bisdorff, LuisC. Dias, Patrick Meyer, Vincent Mousseau, Marc, Pirlot. Evaluation and Decision Models with Multiple Criteria.- Springer-Verlag Berlin Heidelberg. - Germany, 2015-y.
28. Steve Taylor "Destination" Vocabulary and grammar", Macmillan 2010.
29. Sibsan. "The modern conductor". Pearson Prentice Hall. Angliya, 2004.

IV. Internet saytlar:

1. <http://edu.uz> – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. <http://lex.uz> – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. <http://bimm.uz> – Oliy ta'lim tizimi pedagog va rahbar kadrlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishni tashkil etish Bosh ilmiy-metodik markazi.
4. <http://ziyonet.uz> – Ta'lim portali ZiyonET.
<http://natlib.uz> – Alisher Navoiy